

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนา ตำบล ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบล โพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาสาระสำคัญตามลำดับ ดังนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
3. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนตำบล
5. บริบทเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก และการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

1. ความหมายของความคิดเห็น

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้หลายลักษณะ มีดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 246) ได้บัญญัติคำว่าความคิดเห็น ซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยัน ได้เสมอไปก็ตาม ทัศนหรือประมาณ การเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่าง ในการแสดงปฏิกริยาสันับสนุน หรือเป็นปฏิกริยกษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2547 : 54) ระบุว่า ทักษะคิดจะปรากฏอยู่ในความคิดเห็นเป็นเรื่องการตัดสินใจเฉพาะประเด็นหนึ่ง การเรียงลำดับจากคุณธรรมไป ทักษะคิดไปถึงความคิดเห็นเป็นการก้าวจากเรื่องทั่วไปไปยังเรื่องเฉพาะ จากสภาพจิตหรือความ โน้มเอียงที่เริ่มกว้างๆ และแคบเข้าจนในที่สุดแสดงออกมาเป็นความคิดเห็นเฉพาะเรื่องความคิดเห็นอื่นกับสถานการณ์ บุคคลอาจมีความคิดเห็นขัดแย้งกับความยึดมั่น ในใจของตนเอง เนื่องจากความกดดันในสถานการณ์เฉพาะหน้า และความคิดเห็นมักมีผลซับซ้อนของทักษะคิดหลายเรื่อง

อุทัย หิรัญโต (2523 : 96) กล่าวว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับอย่างผิวเผินหรืออย่างลึกซึ้งซึ่งสำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคติ นั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวเป็นเวลานาน เป็นความคิดที่ต่างๆ ไปไม่เฉพาะอย่าง ซึ่งมีประจำตัวของบุคคลทุกคน ส่วนความคิดเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลานานเรียกว่า Opinion

ภัทรพร วชิรนิธิไพบุลย์ (2551 : 9-10) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสถานการณ์ ด้วยการพูด หรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมที่ได้รับเป็นข้อพิจารณาว่าเป็นจริง จากการใช้ปัญญา ความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอ ความคิดเห็นนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา

เบสท์ (Best. 1997 : 169) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า การแสดงทางด้านความเชื่อและความรู้สึกของแต่ละบุคคล โดยการพูด

โกลเลสนิก (Kolesnik. 1970 : 296) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นการแปลความหมายหรือการลงความเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริง ซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้องแต่คนอื่นๆ อาจไม่เห็นด้วยก็ได้

จากการให้ความหมายของความคิดเห็นของนักวิชาการทั้งหลาย ผู้ศึกษาได้สรุปความหมายของความคิดเห็น ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก ทักษะคิด ความเชื่อ และค่านิยมของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่ประสบในสังคม โดยมีพื้นฐาน มาจากภูมิหลังทางสังคม ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมต่างๆ ของบุคคลนั้นๆ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

2. ความสำคัญของความคิดเห็น

กล่าวไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษารู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ทุกคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใดๆออกมาโดยการพูดหรือการเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายต่างๆ เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โครงการพัฒนาใดๆ ก็ตาม ถ้าจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงแล้ว ก็ควรต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน การเผยแพร่โครงการและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการจึงจะเกิดผลดี คือ จะช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้องเป็นไปตามต้องการของท้องถิ่น อันเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ใช้ประเมินค่าโครงการและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการเข้ามามีส่วนร่วมทำให้ไม่เกิดการต่อต้าน ถ้าสาธารณชนมีส่วนหรือมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในโครงการใดๆ ที่จะพัฒนาประเทศนั้น คือ ทำให้ประชาชนเกิดการสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษารู้สึกของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่ทุกคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูดและการเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่องานวางแผนนโยบายต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เพราะจำทำให้การดำเนินงานต่างๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

สรุป ความสำคัญของความคิดเห็นคือ ความคิดเห็นสามารถนำไปวางแผนนโยบาย เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แม้จะเป็นเรื่องเดียวกัน ไม่จำเป็นเสมอที่จะต้องมีความคิดเห็นเหมือนกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัย ที่แต่ละบุคคลได้รับ ซึ่งมีนักวิชาการ ได้กล่าวไว้ มีดังนี้

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลทางความคิดของคน ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2546 : 29)

3.1.1 ปัจจัยทางด้านอายุ อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และความคิดเห็น บุคคลที่มีอายุน้อยน่าจะมีความรู้ในสิ่งใหม่ ได้ดีกว่าบุคคลที่มีอายุมาก เนื่องจากไม่มีภาวะที่ต้องรับผิดชอบมากก่อให้เกิดความกระตือรือร้นต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว จึงมีผลให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าบุคคลที่มีอายุมาก ดังนั้นอายุเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของบุคคลได้อย่างหนึ่ง บุคคลเดียวกันในช่วงอายุที่ต่างกันจะมีความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่างกัน

3.1.2 ปัจจัยทางด้านเพศ เพศสามารถใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความแตกต่างกันทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและชีวอนามัย อาจส่งผลต่อความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการ

3.1.3 ปัจจัยทางด้านสถานภาพสมรสพบว่าสถานภาพสมรสต่างกัน มีผลทำให้ความคิดเห็นต่างกัน

3.1.4 ปัจจัยทางด้านระดับการศึกษา การเรียน การศึกษาเป็นแนวทาง อันหนึ่งที่บุคคลจะเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้สึกความคิดเห็นเพราะได้เรียนบางสิ่งบางอย่าง เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่มีอยู่เดิม การคิดหรือการกระทำกิจกรรมบางอย่างจึงผิดไป จากเดิมหรืออาจเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็นในบางเรื่อง

3.1.5 ปัจจัยทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความรู้และความคิดเห็น

3.1.6 ปัจจัยทางด้านข้อมูลข่าวสารการรับข่าวสารและสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง มนุษย์เป็นสัตว์สังคมมีความจำเป็นต้องติดต่อข่าวสาร แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการของคนประสพการณ์และความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะข่าวสารเป็นปัจจัยที่ใช้ประกอบการตัดสินใจของมนุษย์ และได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย กล่าวคือ คนที่เปิดรับข่าวสารย่อมมีทัศนคติทันสมัย และมีความก้าวหน้ากว่าคนที่เปิดรับข่าวสารน้อย

3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ฟอสเตอร์ (Foster. 1952 : 119) กล่าวว่า ประสพการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ความคิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการ ได้พบเห็น ความคุ้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสพการณ์ตรงและจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่ายหรืออ่านจากหนังสือ โดยไม่ได้พบเห็นของจริง ถือว่าเป็นประสพการณ์ทางอ้อมระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องมาจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่างๆ แตกต่างกัน

3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็น มีดังนี้ (Oskamp. 1977 : 119-133)

3.3.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological Factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้พูดถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่าปัจจัยทางพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อเจตคติหรือความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ ได้ ปัจจัยด้านร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วยและผลกระทบจากการใช้ยาเสพติด จะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษนิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

3.3.2 ประสพการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆ จากประสพการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสพการณ์ที่ตนเองได้รับ

เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มคั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำส้ม หวาน เย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำส้มที่ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์โดยตรงที่เขาได้รับ

3.3.3 อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเป็นเด็ก จะได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้ เมื่อตอนเป็นเด็กๆ จะได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัวและจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมาเจตคติ และความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinants of attitude) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมาก ต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่างๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่มไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้ สื่อมวลชน (Mass media) คือ สิ่งต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ดังนั้นสื่อเหล่านี้ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารวารสาร จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นของบุคคล

3.4 สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ประกอบด้วย ปัจจัยหลักๆ 2 ปัจจัย ได้แก่

3.4.1 ปัจจัยบุคคล ได้แก่ พันธุกรรม อิทธิพลจากครอบครัว ค่านิยม ความเชื่อ ประสบการณ์ และระดับการศึกษา

3.4.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิหลังทางสังคม สื่อต่างๆ กลุ่มทางสังคม ข้อเท็จจริงที่แต่ละบุคคล ได้รับ

4. การวัดความคิดเห็น

ในการวัดความคิดเห็นของบุคคลสามารถทำได้หลายวิธี วิธีที่ใช้กันโดยทั่วไป คือ การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ซึ่ง เบสท์ (Best) ได้เสนอแนะว่าวิธีที่ง่ายที่สุดใน การที่จะบอกถึงความคิดเห็น ก็คือการแสดงให้เห็นถึงร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะ ได้สามารถทำตาม ข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้ (John. 1977 : 177)

ชอร์ และไรท์ (Shaw and Wright. 1976 : 28-29) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็น ลักษณะของแต่ละบุคคล การวัดจึงวัดจากแรงจูงใจ การรับรู้ แต่มีข้อแตกต่างกันอยู่ที่ ประสบการณ์และปัจจัยอื่นๆ จึงมีวิธีวัดความคิดเห็น ดังนี้

4.1 การฉายภาพ (Projective technique) เป็นการวัด โดยการสร้างจินตนาการ โดยใช้ภาพเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงความคิดเห็นออกมาและสามารถพิสูจน์ได้ว่า บุคคลมีความคิดเห็นหรือมีความรู้สึกอย่างไรต่อภาพที่เห็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

4.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการซักถามบุคคลให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

4.3 การส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการวัดความคิดเห็นที่สิ้นเปลืองเวลาและงบประมาณน้อยที่สุด โดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา แล้วให้ตอบกลับมา แต่มีข้อจำกัดว่าผู้ที่ถูกถามต้องอ่านออกเขียนได้

4.4 การให้เล่าความรู้สึก (Self-report) เป็นการวัด โดยให้แต่ละบุคคลเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา ซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดตามประสบการณ์และความสามารถออกมา

เบสท์ (Best, 1977 : 171) กล่าวไว้ว่า การวัดความคิดเห็น โดยทั่วไป จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้าและมีการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาในระดับสูงต่ำ มาก น้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเลือกตอบแบบสอบถามและผู้ถูกวัดจะเลือกตอบความคิดเห็นของตนในเวลานั้น การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนั้น ใช้การวัดของลิเคิร์ต (Likert's Method) โดยเริ่มด้วยการรวบรวมหรือการเรียบเรียงข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งข้อความแต่ละข้อความจะมีความคิดเห็นเลือกตอบเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็นปฏิฐาน หรือนิเสธ

สรุป การวัดความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวทางของลิเคิร์ต ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็น เป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็นปฏิฐาน (Positive) หรือนิเสธ (Negative)

ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

1. ความหมายของการพัฒนา

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2549 : 18) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา (Development) หมายถึง การมีคุณภาพชีวิต (Quality of life) ที่ดีขึ้น อาจวัดคุณภาพชีวิตได้หลายแบบ เช่น ทางการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ อนามัย หรือทางจิตใจ มีสิ่งเหล่านี้สูงขึ้นหรือมากขึ้นก็ถือว่ามีการพัฒนาสูงขึ้น หรือ สามารถสรุปความหมายของการพัฒนาได้เป็น 3 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Planned or directed change) นั่นคือ การพัฒนามิได้เป็นเรื่องธรรมชาติ หากเป็นความพยายามของมนุษย์ พยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าว่าจะพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร ซ้ำอย่างไร ใครจะเป็นผู้พัฒนา และถูกพัฒนา

ประการที่สอง เป้าหมายสุดขั้วของการพัฒนาอยู่ที่คน คนเป็นทั้งผู้ถูกพัฒนา และผู้รับผลของการพัฒนา มองคนเป็นกลุ่ม หรืออยู่ในกลุ่ม ดังนั้นการพัฒนาคอนจึงรวมถึง การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม

ประการสุดท้าย เป้าหมายของการพัฒนาคน กลุ่มคน หรือสังคม คือ ความอยู่ดีกินดีด้านต่างๆ หรือสภาพสังคมที่ดี ซึ่งรวมถึงสภาพทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองด้วย

สนธยา พลศรี (2545 : 5) ได้ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผน โครงการ และดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เอง

จากนิยามแนวความคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การที่คนในชุมชนและสังคม โดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเองและร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเอง ชุมชนและสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาเป็นเสมือนกลวิธีที่ทำให้เกิดผลที่ต้องการ กล่าวคือ คุณภาพชีวิต ชุมชน และสังคมที่ดีขึ้น

2. ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2549 : 17 – 18) ได้กล่าวถึงทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย (Development Potential Diffusion Theory) ประกอบด้วยปัจจัย 6 ประการ คือ

2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดการพัฒนา (Natural resource) เมื่อมีทรัพยากร เช่น น้ำมัน ทองคำ หรือเพชร แล้วสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดเป็นทรัพย์สินเงินทอง สามารถจะนำไปใช้จ่ายยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นได้ ยังมีทรัพยากรธรรมชาติมีค่าจำนวนมาก ก็ยิ่งทำให้ระดับการพัฒนาสูงมากขึ้นไปอีก

2.2 ทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เกิดการพัฒนา (Human resource) โดยเฉพาะมนุษย์ในวัยแรงงานก่อให้เกิดปัจจัยผล คือ การพัฒนา ยิ่งมีคนในวัยแรงงานมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้ระดับ การพัฒนาสูงมากขึ้นเพียงนั้น เหตุผลก็คือ คนวัยแรงงานมีกำลังแรงงานที่สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตได้ เช่น เพิ่มการศึกษา ทำให้สุขภาพอนามัยแข็งแรง จิตใจมั่นคง แข็งแรง เป็นต้น ปัจจัยนี้จึงเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาได้

2.3 องค์การสังคม ทำให้เกิดการพัฒนา (Social organization) หมายถึง องค์การสังคมประเภทสหกร โดยที่องค์การสังคมนี้นี้จะช่วยทำให้เกิดพลังในการทำงาน ได้ใหญ่ขึ้นและมากขึ้น เพราะเป็นการรวมกำลังแรงงานกับงานใหญ่ๆ ที่ทำคนเดียวไม่ได้ องค์การก็สามารถทำได้มาก และทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะได้ร่วมช่วยกันคิด ช่วยกันพิจารณา จึงมีความรอบคอบ ไม่บกพร่องหรือบกพร่องน้อย จึงเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาได้อีกทางหนึ่ง

2.4 ภาวะผู้นำ ทำให้เกิดการพัฒนา (Leadership) หรือจำนวนผู้นำประเภทต่างๆ ยิ่งมีมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้การพัฒนามีระดับสูงมากขึ้นเพียงนั้น ทั้งนี้ก็เพราะผู้นำมักจะเป็นคนที่มีคุณภาพการทำงานของผู้นาจึงพลอยมีคุณภาพหรือประสิทธิภาพไปด้วย หรือไม่เช่นนั้นผู้นำจะสามารถรวมคนได้เป็นจำนวนมาก กลายเป็นกลุ่มคนเป็นจำนวนมาก จึงทำงานใหญ่หรืองานปริมาณมากได้นอกจากนั้น ด้วยบารมีของผู้นำ ทำให้คนที่มาร่วมตัวกันทำงาน ทำงานอย่างทุ่มเทเพื่อผู้นำจึงทำให้เกิดผลดีแก่การพัฒนา

2.5 การติดต่อ ทำให้เกิดการพัฒนา (Contact) การติดต่อ หมายถึง การติดต่อระหว่างชุมชน ระหว่างเมือง หรือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะชุมชนเมือง ประเทศที่ด้อยพัฒนาจะได้ประโยชน์จากชุมชนเมือง ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือเจริญกว่า ทั้งนี้เพราะการติดต่อเช่นนั้นทำให้เกิดการถ่ายทอด เรียนรู้ รับเอาความรู้ ความชำนาญ สินค้า เทคโนโลยีจากสังคมเจริญมาใช้หรือมาผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้ สินค้าขึ้นมาในสังคมด้อยพัฒนา ทำให้สังคมด้อยพัฒนามี ความเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย

2.6 การฝึกอบรม ทำให้เกิดการพัฒนา (Training) หากมองการฝึกอบรมว่าเป็นการศึกษา (Education) ก็ย่อมจะเป็นความสำคัญได้ชัดเจนในการทำให้เกิดการพัฒนา เพราะทำให้ความรู้ความชำนาญด้านต่างๆ ของคนสูงขึ้น การพัฒนาที่ย่อมจะสูงตามไปด้วย การศึกษาดีย่อมจะทำให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรมนุษย์ที่ดีการศึกษาที่

ย่อมเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ องค์การสังคมที่มีคนมีคุณภาพไปด้วย ผู้นำที่มีการศึกษาย่อมมีคุณภาพดียิ่งขึ้น การติดต่อที่เจตียวฉลาดอันเกิดจากการศึกษา ย่อมก่อผลประโยชน์ด้าน การศึกษา พัฒนาการ การฝึกอบรมจึงช่วยให้เกิดการพัฒนาคด้วย

จากแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น ให้มีระบบและมีประสิทธิภาพ ได้นั้นจะต้องเกิด จากความพยายามและความจริงใจของรัฐบาล ที่จะร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น บนเป้าหมายวิธีการที่สอดคล้องเป็นไป ในทิศทางเดียวกันอย่างมีระบบที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติโดยรวม และปัจจัยที่จะ ส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศได้นั้น รัฐบาลจำเป็นต้องคำนึงถึง สิ่งเหล่านี้ คือ การจัดระบบการปกครอง และระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินที่แน่นอนสร้าง ระบบและระเบียบ ตลอดจนขั้นตอนของการพัฒนาบทบาทของการบริหารส่วนท้องถิ่นร่วมกัน สร้างภาวะผู้นำในท้องถิ่น โดยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม ตลอดจนการให้ความรอบรู้ ทางด้านการบริหารการพัฒนา สร้าง โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารส่วน ท้องถิ่นอย่างตรงเป้าหมายและต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นได้เข้าใจถึง บทบาทความสำคัญของตนต่อการพัฒนาท้องถิ่น และสร้างโครงสร้างระบบภาษีอากร และเงิน อุดหนุนจากรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมเพียงพอที่ท้องถิ่นจะปฏิบัติเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นของตนได้

ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการวางแผน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และ ระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. ความหมายของการวางแผน

ธงชัย สันติวงษ์ (2539 : 23) กล่าวถึง การวางแผนเป็นการเลือกจุดมุ่งหมาย (Objectives) นโยบาย (Policies) โครงการ (Programs) และวิธีปฏิบัติงาน (Procedures) เพื่อให้ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

สมคิด พรหมจ้อย และคนอื่นๆ (2546 : 7) ได้ให้ความหมายของการวางแผน หมายถึง กระบวนการพิจารณาล่วงหน้าในอนาคตว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ให้ใครทำ ทำไม่จึง ทำ ที่ไหน และทำเมื่อใด เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยอาศัยการ ดำเนินงานที่เป็นระบบมีระเบียบและมี ประสิทธิภาพ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2552 : 39) นิยาม คำว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดทิศทางการบริหารงานขององค์กร โดยมีกำหนด

จุดมุ่งหมาย แนวทางการดำเนินงานและวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้
องค์กรสามารถบริหารงานภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถ
บรรลุผล ในการบริหารงานตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การวางแผนเป็นการ
ตัดสินใจแบ่งสรรทรัพยากรต่างๆ ในปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าในอนาคต

2. ลักษณะของแผน

ลักษณะของการจัดทำแผนแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1 แผนระยะยาว (Long – tem plan) เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ
ประมาณ 10 ปี ขึ้นไป มีลักษณะเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างกว้างๆ ส่วนใหญ่เป็น
การกำหนดทิศทางการพัฒนาที่เป็นภาพรวมในระยะยาว เช่น การลดอัตราการเกิดของเด็กใน
ประเทศ เป็นต้น

2.2 แผนระยะปานกลาง (Medium – tem plan) เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลา
ดำเนินการประมาณ 3-5 ปี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาใน
ภาพรวม เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

2.3 แผนระยะสั้น (Shot – tem plan) เป็นแผนที่ใช้ระยะเวลาดำเนินการประมาณ
1 ปี หรือน้อยกว่า โดยแผนระดับนี้ จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน
เป้าหมายงบประมาณ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนกว่าแผนระยะยาวและระยะ
ปานกลาง

3. คุณประโยชน์และข้อจำกัดของการวางแผน

ประชุม รอดประเสริฐ (2547 : 79) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณประโยชน์ และข้อจำกัด
ของการวางแผนไว้ ดังนี้

3.1 คุณประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนมีคุณประโยชน์หรือข้อดีต่อการบริหารงานหลายประเภท ดังนี้

3.1.1 การวางแผนสามารถบอกให้ทราบถึงศักยภาพของปัญหาและโอกาสที่
ปัญหาเหล่านั้นจะเกิด

3.1.2 การวางแผนสามารถปรับปรุงแก้ไขกระบวนการ การตัดสินใจภายใน
องค์กรหรือหน่วยงานให้ดีขึ้น

3.1.3 การวางแผนสามารถชี้เฉพาะให้เห็นถึงทิศทาง ค่านิยม และวัตถุประสงค์
ในขนาดของหน่วยงาน

3.1.4 การวางแผนสามารถช่วยให้แต่ละบุคคลหรือแต่ละหน่วยงานปรับตัว
เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.1.5 การวางแผนสามารถช่วยผู้บริหารให้มีความมั่นใจในอันที่จะนำความ
อยู่รอดปลอดภัยมาสู่องค์กรและหน่วยงาน

3.2 ข้อจำกัดของการวางแผน

การวางแผนอาจจะไม่มีประสิทธิภาพได้ ถ้าการวางแผนนั้นยังคงเขียนไว้บน
แผ่นกระดาษและไม่เคยนำออกไปปฏิบัติเลย การวางแผนที่ดีนั้นจะต้องนำไปใช้ สิ่งใดหรือ
จุดใดที่เป็นอุปสรรคก็จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ต่อไปอย่างต่อเนื่อง
นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวได้อีกว่าการวางแผนสามารถที่จะทดแทนกระบวนการบริหารอื่น
ที่ได้ดำเนินงานไปอย่างขาดประสิทธิภาพได้ แต่การวางแผนอาจสามารถชี้ให้เห็นถึง
ข้อบกพร่องของกระบวนการบริหารงานนั้นได้

4. ความจำเป็นของการวางแผน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543 : 35) อธิบายว่าสาเหตุที่มีความจำเป็นที่ต้องมีการวางแผน
มาจากสาเหตุ 3 ประการด้วยกันคือ

4.1 ปัญหา (Problem) เนื่องจากเกิดปัญหาบางประการในการดำเนินงานการ
วางแผนจึงได้กลายเป็นเครื่องมือของการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นอย่างมาก เพราะการวางแผน
จะเอื้ออำนวยให้มีการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและตรงจุดมากที่สุด แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาทุก
ปัญหานั้นจะต้องใช้การวางแผนเนื่องจากปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ก็อาจจะได้รับการแก้ไขไปทันที
ปัญหาที่ใหญ่ๆ และมีความสำคัญๆ เป็นส่วนใหญ่เท่านั้น ซึ่งต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบ
ส่วนปัญหาอื่นๆ ก็อาจนำเอาหลักการของการวางแผนมาใช้แต่เพียงบางอย่างเท่านั้น ก็เพียงพอ
กับความต้องการ

4.2 ความต้องการ (Need) ความต้องการอาจจะเป็นสิ่งที่กำหนดได้ยาก เพราะ
ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การวางแผนก็เป็นวิธีที่ดีที่สุด ที่จะทำให้ความต้องการ
ได้รับ การตอบสนองในเวลาที่สุดเร็ว และประหยัด ความต้องการอาจจะไม่ใช่ความจำเป็นที่
ได้ เช่น ความ ใ้แก่ ซึ่งแตกต่างกับความต้องการที่จำเป็น เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม
และ ยารักษาโรค ฉะนั้นความต้องการจึงได้รับการพิจารณาเสียก่อนว่าเป็นความต้องการที่
จำเป็นแค่ไหน และควรจัดลำดับก่อนหลังอย่างไร

4.3 นโยบายหรือคำสั่ง (Policy or directives) ผู้วางแผนอาจจะได้รับคำสั่งหรือวางแผนตามนโยบาย ซึ่งมาจากเบื้องบน โดยที่ผู้วางแผนอาจจะไม่มีโอกาสได้วิเคราะห์เหตุการณ์พิจารณาถึงปัญหา หรือความจำเป็นแต่อย่างใด หรือในบางกรณีแผนที่ได้รับคำสั่งให้วางนั้น อาจจะไม่มีประโยชน์หรือผลเสียหายมากมาย แต่ก็ไม่สามารถชักจูง หรือเสนอความคิดเห็นของตนเองให้เบื้องบนพิจารณาได้ จนเป็นที่กล่าวขวัญกันทั่วๆ ไปว่านโยบายอยู่เหนือเหตุผล แต่การกล่าวเช่นนี้อาจจะขาดเหตุผลก็ได้ เพราะผู้ที่อยู่เบื้องบนอาจจะมีข้อมูลหรือเหตุผล ซึ่งผู้อยู่ได้บังคับบัญชาอาจจะไม่รู้หรือไม่เข้าใจ เช่น นโยบายในการเก็บภาษีผลิตภัณฑ์นั้นๆ มีราคาแพงขึ้นอาจจะทำให้ประชาชนบางส่วนข้องใจ แต่นโยบายนี้ก็มีจุดประสงค์แอบแฝงที่จะป้องกันและสนับสนุนให้ อุตสาหกรรมภายในประเทศได้โอกาสพัฒนาอย่างเต็มที่ และทดเทียมกับอุตสาหกรรมในต่างประเทศ หรือเพื่อจะพัฒนาทรัพยากรภายในประเทศก็ได้ ฉะนั้นผู้วางแผนผู้บริหารชั้นสูงควรจะ ได้มีโอกาสทำความเข้าใจนโยบายหรือคำสั่งนั้นๆ ก่อนที่จะดำเนินการวางแผนต่อไป

5. กระบวนการวางแผน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543 : 160) ได้อธิบายขั้นตอนของการวางแผนเอาไว้ 12 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 เลือกวัตถุประสงค์ (Choose objectives) เนื่องจากวัตถุประสงค์เป็นเป้าหมายหรือจุดสุดท้ายของการวางแผน ถ้าไม่มีเป้าหมายปลายทางที่แน่นอนชัดเจน การที่จะคิดต่อไปถึงการกระทำและวิธีการที่จะกระทำก็ควรจะสร้างความยุ่งยากให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องไม่น้อย เมื่อกล่าวถึงวัตถุประสงค์ นักวิชาการด้านนี้จะต้องยกตัวอย่างเหมือนกันตลอดมา คือ ถ้าท่านไม่รู้ว่าจะไปไหน ท่านก็ไม่อาจเลือกวิธีการและทิศทางของการเดินทางได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

5.2 บอกกล่าววัตถุประสงค์ให้ผู้อื่นทราบ (Communicate objective) คนทำงานร่วมกันจะต้องทราบวัตถุประสงค์ขององค์การ ตั้งแต่วัตถุประสงค์ระดับสูงขององค์การลงไปตามลำดับ จนถึงวัตถุประสงค์ของแต่ละตำแหน่งของแต่ละคน ผู้ร่วมงานแต่ละคนควรจะรู้วัตถุประสงค์ทุกระดับ ของทุกคนดังกล่าว การที่จะให้ทุกคนมีความเข้าใจและรู้ถึงวัตถุประสงค์ขององค์การ อาจจะอาศัยหลักการของการบริหารงานโดยวัตถุประสงค์มาช่วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของการประเมินผู้นำจะต้องอาศัยผลงานที่สำคัญ ผู้นำจะต้องรู้วัตถุประสงค์และผู้นำควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป็นต้น

5.3 การกำหนดข้อสันนิษฐาน ซึ่งหมายถึง การประเมินอนาคต หรือ การพยากรณ์ (Forecasting) ซึ่งมีหลักและวิธีการหลายๆ ประการ เช่น เทคนิคเดลฟี (Delphi technique) และค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving average) เป็นต้น

5.4 ตำรวจทรัพยากร (Survey resources) เป็นการตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่า การทำงานให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์นั้นมีความเป็นไปได้ กล่าวคือ มีคน เงิน สิ่งที่อำนวยความสะดวก เวลา และปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นในการทำงานตามแผนให้ไปสู่เป้าหมาย ได้ป้องกันการสร้างวิมานในอากาศ โดยที่มีการวางแผนไว้อย่างดี แต่ไม่มีปัจจัยที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จ

5.5 กำหนดนโยบาย (Establish policies) เพื่อเป็นแนวทางกว้างๆ สำหรับคนในองค์กร ได้ยึดเป็นหลักในการทำงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมยิ่งขึ้น หรือเพื่อกำจัดทางเลือกที่ไม่เหมาะสมออกไป

5.6 ระบุทางเลือก (Identify alternatives) เพื่อที่จะตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้ตัดสินใจจะต้องรู้ทางเลือกทั้งหมดที่มีอยู่ซึ่งเป็นทางเลือกที่ไม่เหมาะสมออกไป

5.7 เปรียบเทียบทางเลือก (Compare alternatives) เมื่อมีทางเลือกแล้วขั้นนี้จึงเป็น การประเมินทางเลือกทั้งหลายที่มีอยู่เพื่อดูความเป็นไปได้ หรือเพื่อดูว่าจะทำได้หรือไม่ (Feasibility)

5.8 เลือกแนวทางของการกระทำ (Choose course of aAction) เมื่อประเมินทางเลือกและเปรียบเทียบทางเลือกแล้ว จะต้องตัดสินใจเลือกเอาทางที่เหมาะสมที่สุด ไม่ควรลังเลให้เสียเวลาถ้าไม่จำเป็น

5.9 สร้างแนวทางปฏิบัติและกฎเกณฑ์ (Create procedures and rules) แนวปฏิบัติคือ แนวทางอย่างละเอียดของการกระทำโดยมีนโยบายเป็นกรอบ และจะบอกถึงขั้นตอนเป็นลำดับที่ละขั้นๆ ไปจนจบกระบวนการ ส่วนกฎเกณฑ์นั้น ไม่มีขั้นตอนก่อนหลังที่บอกได้ โดยเวลาเหมือนแนวทางปฏิบัติ แต่จะเป็นข้อกำหนดเดี่ยวๆ ไม่มีความต่อเนื่อง เช่น กฎอันหนึ่งของ การเล่นฟุตบอลคือ ห้ามใช้มือ เป็นต้น แนวทางและกฎเกณฑ์มีลักษณะเหมือนนโยบายย่อย เพื่อให้คนทำงานถือปฏิบัติ ในการสร้างสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางด้าน Time and Motion และพวกวิศวกรที่เกี่ยวข้องเพื่อประหยัดพลังงานความพยายาม รวมทั้งงบประมาณหรือค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน และอาจรวมไปถึงการประหยัดเวลาด้วย

5.10 การกำหนดงบประมาณ (Establish budgets) งบประมาณเป็นตัวกำหนด การปฏิบัติงานที่สำคัญ ทรัพยากรทุกอย่างสามารถระบุในลักษณะของงบประมาณได้ และถือว่าเป็นแผนทางการเงินด้วย

5.11 กำหนดตารางเวลา (Establish time tables) ตารางเวลาการทำงานโดยมีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของแต่ละกิจกรรม รวมกันเป็นจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของแผน โดยอาศัยเทคนิคทางด้านแผนภูมิ Cpm และ Pert เป็นต้น

5.12 ตัดสินใจในเรื่องมาตรฐาน (Decide on standard) มาตรฐานมีไว้เพื่อการปฏิบัติงานตามแผน เมื่อมีแผนแล้วสิ่งที่ตามมาก็คือ การควบคุมให้ทำตามแผน และมีการประเมินซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการวางแผน

6. องค์ประกอบของการวางแผน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543 : 37-40) ได้กล่าวว่า ในการวางแผนใดๆ ผู้วางแผนจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบต่อไปนี้ด้วย

6.1 นโยบาย (Policy) ต้องนำไปคิดและวางแผนให้สอดคล้องกับทิศทางของนโยบายของหน่วยเหนือและหน่วยงาน

6.2 ยุทธศาสตร์ (Strategies) ต้องนำเอาวัตถุประสงค์ของหน่วยงานไปกำหนดยุทธศาสตร์ใช้ทรัพยากรที่อยู่อย่างจำกัดให้เกิดแผนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ต่อไป

6.3 กระบวนการ (Procedures) ต้องทราบแนวทางปฏิบัติในการวางแผนที่กำหนดไว้เป็นขั้นต้นก่อนหลัง

6.4 กฎระเบียบ (Rules) ต้องวางแผนโดยคำนึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

6.5 งบประมาณ (Budgets) การวางแผนต้องมีข้อมูลในเรื่องนี้อย่างเพียงพอก่อนที่จะกำหนดและคาดการณ์

6.6 ต้องมีข้อมูลรายละเอียด (Delta) เกี่ยวกับเรื่องที่จะวางแผน

7. ความสำคัญของการวางแผน

การวางแผนนั้นเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้สามารถทราบถึงแผนงานอนาคตที่จะกระทำหรือปฏิบัติให้เป็นแนวทางที่จะดำเนินการในอนาคต ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารงานอาจสรุปได้ ดังนี้

7.1 ทำให้การบริหารงานขององค์กรมีจุดหมายและแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน

7.2 ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบ มีกระบวนการที่แน่นอน

7.3 ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7.4 ทำให้เกิดการประสานการดำเนินงานและลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

8. ประโยชน์ของการวางแผน

ในการจัดทำแผนพัฒนา มีประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น โดยสามารถแยกเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

8.1 ทำให้มีกรอบแผนงาน และทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน

8.2 ทำให้มีแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

8.3 ทำให้มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม และรายละเอียดงบประมาณในที่จะดำเนิน การพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ตลอดจนเป็นการสนองตอบต่อปัญหาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

8.4 ทำให้การดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ไม่เกิดความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น

8.5 ทำให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่า จะดำเนินกิจกรรมอะไรบ้าง และเพื่อให้เป็นข้อมูลในการติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส

9. การนำแผนไปปฏิบัติ

การนำแผนไปปฏิบัติ เป็นเรื่องของการศึกษาว่าด้วยองค์กรสามารถนำและ กระตุ้นให้ทรัพยากรทางด้านการบริหารทั้งหมด ปฏิบัติงานให้บรรลุตามแผนขององค์กรที่ระบุ ได้ การศึกษาถึงการนำแผนไปใช้จึงเป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางเพื่อปรับปรุงแผน และการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น การศึกษาเรื่องการนำแผนไปใช้ถือว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญในการนำไปสู่การบรรลุจุดหมายของการพัฒนาที่ดีในอนาคตอีกด้วย วรเชษ จันทรศร (2548 : 58) ได้แยกแนวทางการนำแผนไปใช้ไว้ 6 แนวทาง ได้แก่

9.1 แนวทางที่เน้นการวางแผนและการควบคุม หรือที่เรียกว่าตัวแบบที่ยึดหลัก เหตุผล

9.2 แนวทางที่เน้นสมรรถนะขององค์กร หรือที่เรียกว่าตัวแบบทางการ จัดการ

9.3 แนวทางที่เน้นการมีส่วนร่วม การสร้างความผูกพัน และการยอมรับ หรือที่ เรียกว่า ตัวแบบทางการพัฒนาองค์กร

9.4 แนวทางที่เน้นการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็น ไปในระบบ ราชการ หรือที่เรียกว่าตัวแบบทางการกระบวนการของระบบราชการ

9.5 แนวทางที่เน้นการเจรจาและการต่อรอง หรือที่เรียกว่า ตัวแบบทางการเมือง

9.6 แนวทางที่เน้นการวิเคราะห์เชิงระบบ หรือที่เรียกว่าตัวแบบทั่วไป

10. ความสำเร็จของการนำแผนไปปฏิบัติ

วรงค์ จันทรร (2548 : 102) ได้เสนองานของ แวน ฮอร์น และแวน มีเตอร์ ที่ใช้ตัวแบบเชิงระบบในการศึกษาปัญหาในกระบวนการนำแผนไปปฏิบัติ โดยเชื่อว่า ความสำเร็จของการนำแผนไปปฏิบัติ (ซึ่งทั่วไปจากการบรรลุผลการปฏิบัติตามกำหนดการ ด้วยความเรียบร้อยและการก่อให้เกิดผลกระทบของแผนงานตามที่พึงปรารถนา) ว่าขึ้นอยู่กับ ปัจจัยหลักสามปัจจัยด้วยกัน ได้แก่ กระบวนการในการสื่อข้อความ สมรรถนะขององค์กรที่นำ แผนไปปฏิบัติ และ ความร่วมมือสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการนำแผนไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่แยกจากกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการนำแผนไปปฏิบัติ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นเรื่องของแผนกับส่วนที่เป็นการทดลอง ในส่วนที่เป็นเรื่องของแผน ประกอบด้วยการออกแบบแผนกับการนำไปปฏิบัติภาคสนาม ในส่วนที่เป็นเรื่องของ การทดลอง ประกอบด้วยการออกแบบแผนและวิธีการทดลอง การประเมิน การออกแบบ และการ นำไปปฏิบัติภาคสนาม ตลอดจนการประเมินการนำไปปฏิบัติ ทั้งในระหว่างที่มีการนำไป ปฏิบัติและเมื่อสิ้นสุดการนำไปปฏิบัติ การวิเคราะห์การนำแผนไปปฏิบัติจะต้องคำนึงถึง สมรรถนะของเจ้าหน้าที่องค์กร และการจัดการ รวมทั้งยุทธวิธีในการปฏิบัติด้วย หลังจากนั้น ก็ทำการประเมินการออกแบบหรือแผน และวิธีการ โดยการประเมินกิจกรรมภาคสนามว่าจะ นำไปสู่ประสิทธิผลในการปฏิบัติหรือไม่ สอดคล้องกับแผนที่ระบุไว้เพียงใด สามารถ ปฏิบัติการท่ามกลางสิ่งแวดล้อมของระบบราชการและการเมืองได้ระดับใด และเน้นว่า การวิเคราะห์ การนำแผนไปปฏิบัติควรพิจารณาถึง 1) สมรรถนะทางเทคนิคในการนำไปปฏิบัติ 2) ความเป็นไปได้ทางการเมือง และ 3) ยุทธวิธีทางเทคนิคและทางการเมืองในการนำไปปฏิบัติ นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าการวิเคราะห์การนำแผนไปปฏิบัติที่แตกต่างไปจากวิเคราะห์แผน เพราะ การวิเคราะห์แผนมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ทางบวกและการยอมรับจากผู้ตัดสินใจในระดับสูง ส่วนการวิเคราะห์การนำไปปฏิบัติมุ่งที่การนำไปใช้ในที่ที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่และ การยอมรับจาก ผู้ที่นำไปปฏิบัติ

ความสำเร็จของการนำแผนไปปฏิบัติว่า ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ คือ การมี สมรรถนะ การมีเป้าหมายในแผนที่ชัดเจน และการริเริ่มที่ดี ปัจจัยสำคัญที่มีต่อความสำเร็จของ การนำแผนไปปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญที่มีต่อความสำเร็จของการนำแผนไปปฏิบัติว่า

ขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้ 1) จุดกำเนิดแผน 2) ความสลับซับซ้อน 3) การสนับสนุนแผน
4) การซับซ้อนของการบริหาร 5) สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติตามแผน และ 6) การจัดสรรทรัพยากร

11. แนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

11.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา ผู้ศึกษาเห็นว่า การจัดทำแผนเป็นกระบวนการของการวางแผน ผู้ศึกษาจึงรวบรวมความหมายของการวางแผนและความหมายของการจัดทำแผน จากนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

การวางแผนเป็นกระบวนการขั้นแรก ของการบริหารงานเพื่อบริหาร ทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การวางแผนมีคุณค่าอย่างมากต่อองค์กรหรือหน่วยงาน และมีความสำคัญยิ่งต่อความมุ่งหมายของแต่ละบุคคลในการปฏิบัติงาน

การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารมีหน้าที่กำหนดเป้าหมายที่ต้องการ กำหนดวิธีการปฏิบัติและการตรวจสอบว่าได้ดำเนินการสำเร็จหรือไม่

แผน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ประกอบด้วย เป้าหมายและวิธีการเพื่อจะ ไปถึงเป้าหมายนั้น ซึ่งเป็นวิธีการที่กำหนดเอาไว้ล่วงหน้าเพื่อที่จะ ดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นกระบวนการของการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไรลงไป บ้างทำอะไรและทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยแผนนั้นๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ คือ ต้องเกี่ยวข้องกับอนาคต (Involve the future) ต้องมีผลต่อองค์กรหรือสังคม (Personal or organizational causation) (พงศ์สัทพ์ ศรีสมทรัพย์ และชลิดา ศรีมณี. 2545 : 217)

11.2 เครื่องมือในการบริหารที่ทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ

แผนเป็นเครื่องมืออันดับแรกในการบริหารที่จะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีหลักในการวางแผนงาน ดังนี้ (ธงชัย สันติวงษ์. 2539 : 50)

11.2.1 การวางแผนงานมีหลักการพื้นฐานคือ การคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต วัตถุประสงค์ของงานที่จะปฏิบัติ นโยบายขององค์กรหรือของหน่วยงาน แผนงานว่าจะทำอะไรเมื่อไรและอย่างไร

11.2.2 การวางแผนเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงาน เพราะถือว่าการวางแผนงานไว้ เป็นการกำหนดการดำเนินงานไว้ล่วงหน้า จะทำให้การบริหาร บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดได้

11.2.3 การวางแผนงานเป็นหน้าที่ประการแรกของผู้บริหารและจำเป็นต้องทำก่อนการปฏิบัติงานนั้นๆ

11.2.4 วัตถุประสงค์และนโยบายเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของการวางแผนงานเพราะความสำเร็จของงาน คือ งานนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ก่อนที่จะวางแผนงานในเรื่องใดๆ จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ในเรื่องนั้นๆ อย่างแจ่มชัดเสียก่อน เพื่อจะได้กำหนดการปฏิบัติงานให้ตรงตามวัตถุประสงค์โดยไม่ผิดพลาดและแผนงานที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนจะช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จได้ง่าย

11.2.5 ในการวางแผน จะต้องคำนึงถึงสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องรวมถึงสภาพภูมิศาสตร์ สภาพสังคม พฤติกรรมของบุคคลตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ

11.2.6 การวางแผน จะต้องคำนึงถึงปัจจัย หรือทรัพยากรในการบริหาร เช่น คน วัสดุ สถานที่ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยจะต้องวางแผนให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและได้ผลเต็มที่

11.2.7 การวางแผนที่จำเป็นในการปฏิบัติงานต้องมีข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไว้ให้พร้อมที่จะดำเนินงานด้วย

11.2.8 การวางแผน เนื่องจากการกำหนดการปฏิบัติงานในอนาคตแล้ว เราต้องคำนึงถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยเพื่อกำหนดแผนและหาวิธีการปฏิบัติไว้หลายๆ ทางเพื่อแก้ไขปัญหาลักษณะที่จะเกิดขึ้น

11.2.9 การวางแผนจำเป็นต้องมีในทุกระดับขององค์กร

11.2.10 แผนงานควรมีลักษณะยืดหยุ่น สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์อยู่เสมอ

11.2.11 เมื่อมีการวางแผนแล้วจะต้องมีการพิจารณาการดำเนินการตามแผน และวางระบบการควบคุมการปฏิบัติงานด้วยเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้

11.2.12 แผนที่วางไว้จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ

11.3 ลักษณะของแผนที่ดีมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของแผนที่ดีมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะ ดังนี้ (ธงชัย สันติวงษ์.

11.3.1 มีความเฉพาะเจาะจงความหมายว่า แผนนั้นสามารถนำไปใช้ได้ โดยตรงสำหรับโครงการนั้นๆ เช่น ระบุว่าควรใช้วิธีการอย่างไรจึงจะได้ผลดีที่สุด แผนควรมี ลักษณะที่เฉพาะมากกว่ามีลักษณะกว้างหรือกล่าวทั่วๆ ไป การที่เฉพาะจะก่อให้เกิดความ ชัดเจน ซึ่งทำให้การดำเนินตามแผนเป็นไปอย่างถูกต้อง

11.3.2 ทำให้เกิดการประสานงาน ลักษณะของแผนที่ดีจะต้องกำหนดให้มี หน้าที่ต่างๆ และฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีการประสานงานในการปฏิบัติงาน

11.3.3 สามารถนำไปใช้งานได้จริงเป็นแผนที่เหมาะสมไม่เกินความเป็นจริง ในการปฏิบัติ

11.3.4 ทำให้เกิดการควบคุมที่ดีขึ้น แผนที่ดีต้องเป็นแนวทางและเป็น มาตรฐานเพื่อที่จะสามารถใช้ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

11.3.5 มีความยืดหยุ่น เพราะในบางครั้งองค์ประกอบบางประการของแผน อาจต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เนื่องจากสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์บางอย่างมีการ เปลี่ยนแปลงแผนจึงต้องมีลักษณะยืดหยุ่นได้เพื่อความเหมาะสม

11.3.6 ต้องได้รับการยอมรับ จากฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพราะการยอมรับจากฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง จะนำมาซึ่งความตั้งใจและความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำแผน ไปปฏิบัติ

11.3.7 ลักษณะของแผนที่ดีจะต้องมีตารางเวลาเพื่อช่วยขจัดเวลาที่สูญเปล่า ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติตามแผนรวดเร็วทันเวลาทำให้การบริหารเวลามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

11.4 ความสำคัญของแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

ชัยยุทธ รัตนปทุมวรณ (2544 : 55-61) ได้สรุปความสำคัญของการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น ว่ามีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก และ สามารถสรุปประเด็นหลักๆ สำคัญดังนี้

11.4.1 การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องดำเนินการ จัดทำให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนา ท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ประกอบแนวทางของพระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ประกอบกับ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

11.4.2 วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาของ ท้องถิ่นแต่ละแห่งในเพื่อเป็นการบริหารจัดการในการพัฒนาท้องถิ่นของตน

11.4.3 เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถกำหนดสภาพปัญหาความต้องการพัฒนา หรือเป้าหมายในการพัฒนาของท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และเพื่อสนองตอบต่อ ความต้องการให้กับประชาชนในท้องถิ่นตนเอง

11.4.4 เพื่อให้ท้องถิ่นกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการพัฒนา และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและเพื่อนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อ ประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น

11.4.5 เพื่อให้ท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากร และ งบประมาณของท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม และเป็นไปตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วน

11.4.6 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประสานการปฏิบัติการในการพัฒนา ภายในท้องถิ่น และเป็นการประสานการพัฒนา กับหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่

11.5 ประโยชน์ของแผนพัฒนาตำบล

ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประโยชน์ในการพัฒนา คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น โดยสามารถแยกเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

11.5.1 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีกรอบแผนงาน และทิศทางในการ พัฒนาที่ชัดเจน

11.5.2 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนตามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ได้อย่าง แท้จริง

11.5.3 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนงาน โครงการ กิจกรรม และ รายละเอียดงบประมาณในที่จะดำเนินการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ตลอดจนเป็น การสนองตอบต่อปัญหาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่

11.5.4 ทำให้การดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เกิดความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น

11.5.5 ทำให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าว่า องค์การบริหารส่วนตำบล จะ ดำเนินกิจกรรมอะไรบ้าง และเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงาน ของ องค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส

12. ระเบียบเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 การกำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น และการถ่วงโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผน ถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่น บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาคม

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและสำหรับ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนอกจากจะมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจ และหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในระยะปานกลาง ถึงระยะยาวเพื่อให้ทราบทิศทาง และความต้องการพัฒนาในอนาคต โดยในการจัดทำแผนพัฒนาได้กำหนดให้ประชาชน และภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ การติดตามประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้กระบวนการวางแผนท้องถิ่นสอดคล้องกับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และเพื่อให้การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาถูกนำไปปฏิบัติได้จริง จำเป็นต้องจัดทำแผนงบประมาณระยะ 3 ปี ที่ยึดผลสำเร็จของงานเป็นเป้าหมายของการทำงาน และมีลักษณะที่เป็นแผนก้าวหน้าเพื่อสร้างความมั่นใจในการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนานั้นๆ ในทุกระยะ 3 ปี

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งเป็นแผนระยะปานกลาง หรือ ระยะยาว ที่ กำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ ดังนั้น การกำหนดหัวระยะเวลาของแผน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา จึงขึ้นอยู่กับแนวคิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในอนาคตข้างหน้ายาวนานเพียงใด ประกอบกับข้อมูลปัญหาที่ต้องการแก้ไข เนื่องจากแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาที่กำหนดทิศทางความต้องการพัฒนาในอนาคต ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาก่อนการจัดทำแผน สามปี เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด แล้วจะต้องกำหนดระยะเวลาดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาให้เหมาะสม เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาสามปีแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลให้ครบถ้วน ทันสมัย ได้แก่ ข้อมูลในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยข้อมูลควรแสดงแนวโน้มที่ เปลี่ยนแปลงไป แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการให้ความเห็น

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาจะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาจะต้อง สอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบาย รัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัดตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาอำเภอในระดับอำเภอ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับ จังหวัดอำเภอนั้น ทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมหรือมี ส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย (สมชาย บำรุงทรัพย์ และณัฐวิภา โฉมิตตันติบุญย์, 2548 : 221)

12.1 การวางแผนทางการบริหารควรมีสาระสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

12.1.1 การวางแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคต การวางแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการ กำหนดทิศทางของงานในอนาคต ผู้บริหารจะต้องอาศัยแผนเพื่อเป็นเสมือนเข็มทิศหรือ กรอบในการบริหารงานรวมทั้งเป็นแนวทางการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มี ประสิทธิภาพ เช่น ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

12.1.2 การวางแผนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพและทรัพยากรของ ท้องถิ่นเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ

12.1.3 การวางแผนจะต้องครอบคลุมทุกหน่วยงาน

12.2 ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้แบ่งแผนพัฒนาท้องถิ่น 3 ประการ ดังนี้

12.2.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดโดยยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา ซึ่งแสดงถึง

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

12.2.2 แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวนำครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปีโดยมีลักษณะ ดังนี้

1) เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติโดยมีหลักคิดว่าภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาหนึ่งๆ จะมีแนวทางการพัฒนา ได้มากกว่า หนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่งๆ จะมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ได้มากกว่าหนึ่งแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนา และวิสัยทัศน์

2) เป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้แผนพัฒนาสามปี เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

3) เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียนเนื่องจากแผนพัฒนาสามปีมีลักษณะเป็นแผนที่มีความต่อเนื่อง เป็นแผนก้าวนำครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

12.2.3 แผนการดำเนินงาน หมายถึง แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

12.3 การที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใด จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือภาพในอนาคตและแปลงมาสู่การปฏิบัติ เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการบริหารการปกครอง การบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินและการคลัง การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนด ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 กำหนดองค์กรที่มีความรับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนา ดังนี้

12.3.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาลแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

12.3.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด

12.3.3 คณะกรรมการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด คณะกรรมการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเมืองพัทยา คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดกรอบ ทิศทาง แนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบวิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด และให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการประสานแผน ทั้งนี้คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาอาจมอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบ ร่างแผนพัฒนาให้คณะอนุกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทน ภายใต้การกำหนดกรอบนโยบาย แนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด

แผนพัฒนาสามปี เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีหลักคิดที่ว่า ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาหนึ่งๆ จะมีแนวทางการพัฒนาได้มากกว่าหนึ่งแนวทางและภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่งๆ จะมีโครงการ/กิจกรรม ได้มากกว่าหนึ่งโครงการ/

กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการเพื่อ
จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

12.4 ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดการทำแผนพัฒนาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 องค์กรจัดทำแผนพัฒนา ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ดังนี้

ข้อ 7 องค์กรจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย
คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อ 8 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย
ผู้บริหารท้องถิ่น

รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน กรรมการ

สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน กรรมการ

ผู้แทนภาคราชการและ/หรือวิสาหกิจผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่

น้อยกว่าสามคน กรรมการ

ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า

สามคนแต่ไม่เกินหกคน กรรมการ

ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการและเลขานุการ

หัวหน้าส่วนบริการที่มีหน้าที่จัดทำแผน ผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 9 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย

ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานกรรมการ

หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการ

ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน

กรรมการ

หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน กรรมการและเลขานุการ

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นอำนาจหน้าที่ ดังนี้

กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน

เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมือง การกิจถ่ายโอนตามกฎหมายกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มจังหวัด และจังหวัด โดยให้เน้นดำเนินการ ในยุทธศาสตร์ที่สำคัญและมีผลต่อประชาชน โดยตรง เช่น การแก้ไขปัญหาค่าความยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และตามอำนาจ กรอบนโยบาย ทิศทาง แนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นที่แสดงต่อสภาท้องถิ่น แผนชุมชนในการนำเข้าประเด็นข้างต้นมาจัดทำ แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำนึงถึงสถานะทางการคลังของท้องถิ่น และความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการมาประกอบการพิจารณาด้วย

ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และการแก้ไข ปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนาท้องถิ่น ในการจัดทำร่างแผนพัฒนาให้เทศบาลเมือง พัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำ ปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณา บรรลุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยัง องค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรลุไว้ใน แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่

พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนการดำเนินงานประจำปีของท้องถิ่น ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตาม ข้อ 19 (19.2)

พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานอื่นเพื่อช่วย

ปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ในกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลให้คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหา ความ คิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นและจัดทำเป็น โครงการหรือกิจกรรมเพื่อประกอบในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย

ข้อ 11 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีหน้าที่จัดทำ ร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด จัดทำร่างแผนการดำเนินงานและทำร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงานตามข้อ 19 (19.1)

ข้อ 28 ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล
แผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย

สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน
ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธาน

คณะกรรมการ และกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ กรรมการตาม

ข้อ 28 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ 29 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจ
หน้าที่ ดังนี้

กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตาม และประเมินผลแผนพัฒนา

ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตาม และประเมินผล

แผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการ
พัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่น
ทราบ โดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปีประกาศโดย
เปิดเผย ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามหน้าที่
เห็นสมควร

ข้อ 34 การจัดทำแผนพัฒนาสามปี ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการ
จัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 17 ได้กำหนดไว้ ดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็น
หลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผน
ยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความคิดเห็นของประชาชนและชุมชน โดย
ให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณา
ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็น
หลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอ
คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอ
ผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้
แผนพัฒนาสามปี

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่าง
แผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหาร
ท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติ และประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนตำบล

1. การปกครองท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2546 : 21-22) ได้ให้ความหมาย การปกครองท้องถิ่น หมายถึง
การปกครอง ที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และ
ดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงาน
ของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน
ทั้งนี้จะปราศจากการควบคุมของรัฐ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นที่รัฐทำให้เกิดขึ้น หรือการ
ปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ
เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตน
สามารถที่จะใช้ได้ โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือ
ภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังคงอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของ
ประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

จากความหมายของการปกครองท้องถิ่นข้างต้นสามารถสรุปเป็นหลักการ
ปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกัน ในด้าน
ความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทย
จัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วน
ตำบลและเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

1.2 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

1.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติตำบล เป็นต้น

1.3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

1.4 มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่ายคือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้

2.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ทรัพยากร ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2.2 เพื่อสนองตอบต่อความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2.3 เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษ การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

3. ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น มีดังนี้

3.1 การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

3.2 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

3.3 การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึง อุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่น

3.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

3.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต

3.6 การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

4. องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลถือว่าเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เล็กที่สุดใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ประชาชนสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาตำบล การตรวจสอบการกำกับดูแล ได้ง่ายที่สุด ตลอดจนเป็นเวทีประชาธิปไตยของประชาชนในการระดมความรู้ และความคิดการตัดสินใจ วางแผนพัฒนา การดำเนินการ และการระดมทุนทรัพยากร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองที่มีความเหมาะสม ทั้งในแง่เชิงโครงสร้างขององค์กรและในแง่การมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้น โดย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทน

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 นับตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2537 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบสภาตำบล และรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่ง “พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542)” (กระทรวงมหาดไทย. 2542 : 10–11) ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ใน มาตรา 40 ว่าด้วย สภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ปีละ 150,000 บาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลที่ได้มีประกาศของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทำโดยประกาศของกระทรวงมหาดไทยที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งจะต้องระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ในประกาศด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

4.1 การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่องค์การบริหารส่วนตำบล และอำนาจหน้าที่

ตามพระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

มาตรา 16 ให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- (2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- (4) การสาธารณสุขูปโภค และการก่อสร้างอื่นๆ
- (5) การสาธารณูปการ
- (6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- (7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (9) การจัดการศึกษา

ผู้ค้อยโอกาส

(10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

อันดีของท้องถิ่น

(11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม

(12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

(13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

(14) การส่งเสริมกีฬา

(15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของ

ประชาชน

(16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการพัฒนาท้องถิ่น

(17) การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

(18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

(19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

(20) การจัดให้มีและควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน

(21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

(22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

(23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงมหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่นๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

(25) การผังเมือง

(26) การขนส่งและวิศวกรรมจราจร

(27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

(28) การควบคุมอาหาร

(28) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(29) การรักษาความงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและ

รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(30) กิจการอื่นใดตามที่เป็ผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่

คณะกรรมการประกาศกำหนด

บริบทเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตากและการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ

1. สภาพทั่วไป

สภาพทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม (องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก, 2553 : 6)

1.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก ได้จัดตั้งและยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ กุมภาพันธ์ 2540 ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกของจังหวัดนครพนม ห่างจากตัวจังหวัดไปตามถนนสายนครพนม-สกลนคร ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร มีเนื้อที่โดยประมาณ 32.80 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 20,499 ไร่ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก ตั้งอยู่ที่บ้านโลกถุง เลขที่ 178 หมู่ที่ 3 ตำบลโพธิ์ตาก อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

1.2 อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อเขตพื้นที่ตำบลนาทราย อำเภอเมือง
ทิศใต้	ติดต่อเขตพื้นที่ตำบลนามะเขือ อำเภอปลาปาก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตพื้นที่ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง
ทิศตะวันตก	ติดต่อเขตพื้นที่ตำบลบ้านผึ้ง อำเภอเมือง

1.3 การบริหาร/ปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด จำนวน 10 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนของราษฎร จำนวน 1,173 ครัวเรือน มีประชากร จำนวน 6,548 คน โดยแยกเป็นจำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร ชาย / หญิง แยกเป็น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร ชาย / หญิง ขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	หนองบัว	126	384	383	767
2	โพธิ์ตาก	148	296	305	601
3	โคกกุง	186	526	499	1,025
4	โคกก่อง	107	372	344	716
5	หนองคำ	149	446	453	899
6	หน้าฐานบิน	35	81	79	160
7	สุขเกษม	93	258	260	518
8	สุขเกษม	108	296	324	620
9	โพธิ์ตาก	126	346	351	697
10	โคกก่อง	95	288	257	545
รวม		1,173	3,293	3,255	6,548

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก. 2553 : 6-7

ประชากรตำบลโพธิ์ตากมีประชากรทั้งสิ้น 6,548 คน แยกเป็นชาย 3,293 คน หญิง 3,255 คน ความหนาแน่นของประชากร 173.27 คน/ตารางกิโลเมตร

1.4 อาชีพหลักของประชากร

1.4.1 เกษตรกรรม	ร้อยละ 91.3	ของครัวเรือนทั้งหมด
1.4.2 ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ	ร้อยละ 2.3	ของครัวเรือนทั้งหมด
1.4.3 พนักงานหน่วยงานเอกชน	ร้อยละ 1.1	ของครัวเรือนทั้งหมด
1.4.4 ธุรกิจส่วนตัว	ร้อยละ 3.0	ของครัวเรือนทั้งหมด
1.4.5 รับจ้าง	ร้อยละ 2.3	ของครัวเรือนทั้งหมด

1.5 หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.1 ร้านค้า	จำนวน 55 แห่ง
1.5.2 สถานีบริการน้ำมัน	จำนวน - แห่ง

1.6 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

1.6.1 วัด	จำนวน 9 แห่ง
1.6.2 โบสถ์ คริสต์	จำนวน 1 แห่ง

1.7 การศึกษา

1.7.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน 5 แห่ง
1.7.2 โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน 3 แห่ง
1.7.3 โรงเรียนประถม (ขยายโอกาส)	จำนวน 2 แห่ง

1.8 การสาธารณสุข

- 1.8.1 มีการให้บริการด้านสาธารณสุข โดยมีสถานบริการ ดังนี้
1) โรงพยาบาล	จำนวน - แห่ง
2) สถานีอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน 1 แห่ง
- 1.8.2 จำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุข
1) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	จำนวน 5 คน
2) อาสาสมัครสาธารณสุข	จำนวน 10 คน
- 1.8.3 หอกระจายข่าว
	จำนวน 10 แห่ง
- 1.8.4 อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ
	ร้อยละ 100

1.9 การโทรคมนาคม

1.9.1 ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	จำนวน - แห่ง
1.9.2 โทรศัพท์สาธารณะ	จำนวน 18 แห่ง
1.9.3 โทรศัพท์ภายในบ้านเรือน	จำนวน 367 ครัวเรือน

1.10 การไฟฟ้า

ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก มีไฟฟ้าทุกหมู่บ้าน แต่ยังมีบางครัวเรือน (ครัวเรือนขยายที่อยู่สู่พื้นที่การเกษตร) ที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้

1.11 แหล่งน้ำธรรมชาติ

1.11.1 ลำห้วย	จำนวน 5 สาย
1.11.2 หนอง	จำนวน 12 แห่ง

1.12 องค์กรประชาชนในตำบล

1.12.1 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	จำนวน 220 คน
1.12.2 คณะกรรมการหมู่บ้าน	จำนวน 165 คน
1.12.3 ผู้นำอาสาสมัครพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)	จำนวน 36 คน

2. ศักยภาพในตำบล

2.1 ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.1 จำนวนบุคลากร	จำนวน 51 คน
1) ตำแหน่งในสำนักงานปลัด อบต.	จำนวน 22 คน
2) ตำแหน่งในส่วนการคลัง	จำนวน 7 คน
3) ตำแหน่งในส่วนโยธา	จำนวน 7 คน
4) ตำแหน่งในส่วนการศึกษา	จำนวน 15 คน (ผดด. 11 คน)

2.2.2 ระดับการศึกษาของบุคลากร

1) ประถมศึกษา / มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา	จำนวน 9 คน
2)ปริญญาโท	จำนวน 1 คน
3)ปริญญาตรี	จำนวน 31 คน

2.2.3 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) งบประมาณประมาณ 2552 จำนวน 20,439,517.74 บาท แยกเป็น
 - 1.1) รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง จำนวน 483,339.00 บาท
 - 1.2) รายได้ที่ส่วนราชการต่างๆ จัดเก็บให้ จำนวน 8,755,789.55 บาท
 - 1.3) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล จำนวน 11,200,389.19 บาท

2.2 ททรัพยากรธรรมชาติ

2.2.1 ทรัพยากรป่าไม้

ป่าไม้ในเขตพื้นที่สาธารณะ จำนวน 245 ไร่

2.2.2 การรวมกลุ่มของประชาชน

จำนวนกลุ่มทุกประเภท จำนวน 12 กลุ่มอาชีพ แยกประเภทและจำนวน

ดังนี้

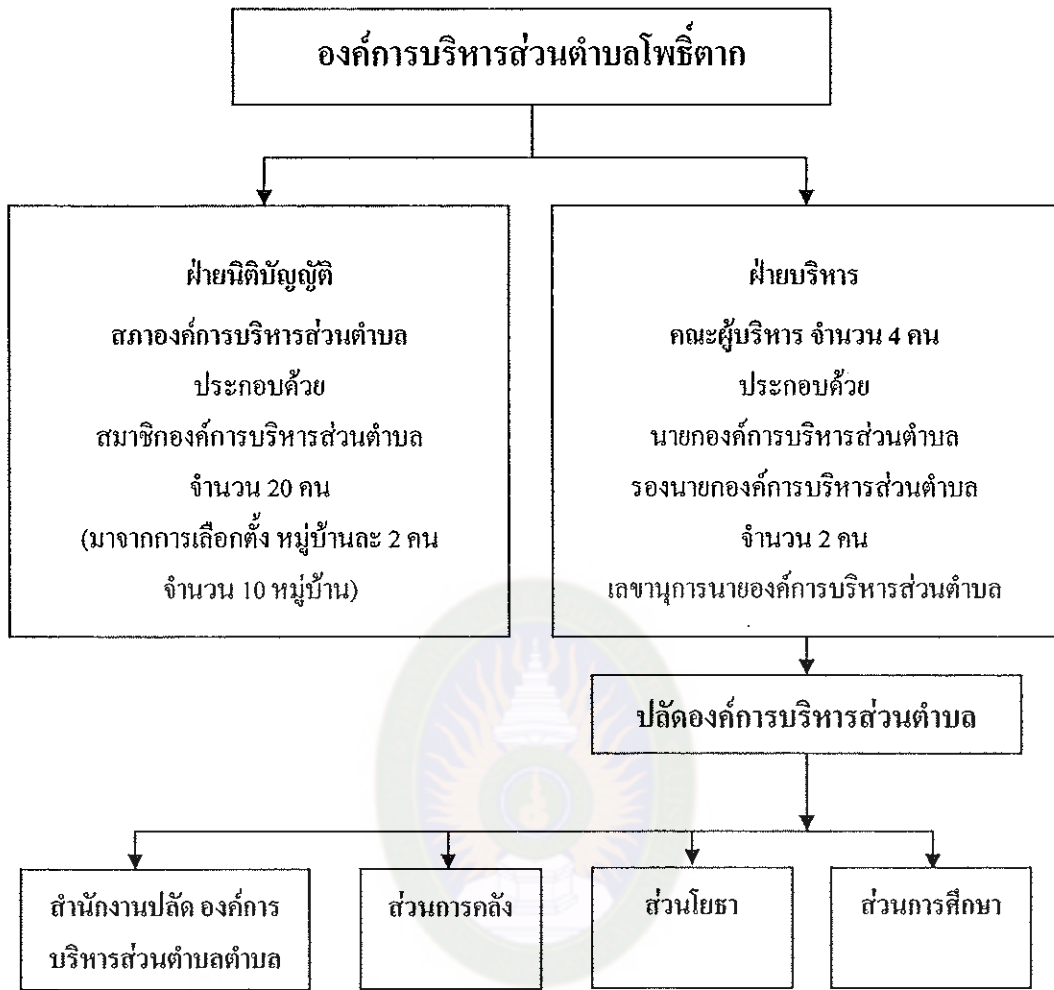
1) ศูนย์ภูมิพลัง	จำนวน 1 กลุ่ม
2) กลุ่มเลี้ยงโค-กระบือ	จำนวน 3 กลุ่ม

3) กลุ่มทอผ้า	จำนวน 2 กลุ่ม
4) กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง	จำนวน 1 กลุ่ม
5) กลุ่มเลี้ยงจิ้งหรีด	จำนวน 1 กลุ่ม
6) กลุ่มจักสาน	จำนวน 3 กลุ่ม
7) กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ	จำนวน 1 กลุ่ม
8) กลุ่มเกษตรเลี้ยงปลา	จำนวน 1 กลุ่ม
9) กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า	จำนวน 1 กลุ่ม
10) กลุ่มทอเสื่อ	จำนวน 2 กลุ่ม
11) กลุ่มทำไม้กวาด	จำนวน 1 กลุ่ม
12) กลุ่มทำขนม	จำนวน 1 กลุ่ม

3. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก มีสภาพองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำกับการดูแล และตรวจสอบคณะผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการนายก ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เป็นผู้ทำงานประจำ เป็นผู้รับสนองนโยบายเพื่อแปลงสู่การปฏิบัติ โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา เป็นผู้ปฏิบัติงาน โดยแยกตามส่วนราชการตามภาระหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อตอบสนองความต้องการ และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งการบริหารงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ส่วนราชการ ได้แก่ สำนักงานปลัด ส่วนการคลัง ส่วนโยธา และส่วนการศึกษา

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตากมีโครงสร้างส่วนราชการ 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนของโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 2 คน จำนวน 10 หมู่บ้าน รวมเป็นจำนวน 20 คน และส่วนของฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก และส่วนของฝ่ายข้าราชการประจำ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก. 2553 : 15

4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก (SWOT) เพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนา

การจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีการวิเคราะห์ศักยภาพของตำบล (SWOT) เป็นการประเมินสถานการณ์ที่ครอบคลุมการวิเคราะห์ถึง โอกาส ภาวะคุกคามหรือข้อจำกัดอันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็งของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานภาพของท้องถิ่นว่าอยู่ ณ จุดไหน และเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดการดำเนินงานในอนาคต

ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก โดยทำการ SWOT Analysis วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค

ทั้งภายใน และภายนอก เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก การพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

4.1 จุดแข็ง (Strengths)

4.1.1 บุคลากรภายในองค์กรมีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงานเพื่อสนองตอบต่อนโยบายคณะผู้บริหาร ตลอดจนเพียงพอต่อการปฏิบัติงานเพื่อรับใช้ประชาชน

4.1.2 มีเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ทันสมัย และเพียงพอต่อการปฏิบัติงานสำหรับช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่

4.1.3 มีการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา ระหว่างฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คณะผู้บริหารท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตากมีสนามบินตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ การคมนาคมสะดวก รวดเร็ว

4.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

4.2.1 การบริหารจัดการงบประมาณยังไม่สามารถสนองตอบต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

4.2.2 บุคลากรยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการประชาชนในพื้นที่

4.2.3 ขาดการสอดคล้องประสานงานด้านการพัฒนาไปยังหน่วยงานที่มีศักยภาพ คำนึงงบประมาณที่สูงกว่า

4.2.4 ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการสนับสนุนส่งเสริม ในการประกอบอาชีพทั้งภาคการเกษตร และภาคของแรงงาน

4.3 โอกาส (Opportunity)

4.3.1 การคมนาคม การสัญจร สะดวก รวดเร็ว ตั้งอยู่บนถนนสายหลักของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ระดับประเทศ

4.3.2 อยู่ใกล้ศูนย์กลาง และหน่วยงานของทางราชการต่างๆ ทั้งระดับอำเภอ และจังหวัด สะดวกต่อการติดต่อประสานงาน

4.3.3 ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก สามารถผลิตสินค้าการเกษตรออกสู่ตลาดได้ตลอดฤดูกาล เพราะมีแหล่งน้ำทำการเกษตรที่เพียงพอและอยู่ใกล้แหล่งจำหน่าย

4.3.4 ประชาชนชุมชนมีความรักใคร่ สมัครสมานสามัคคี กลุ่มผู้นำองค์กร ตลอดจนมีความเข้มแข็ง

4.4 อุปสรรค (Threats)

4.4.1 ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนขาดการส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานภาคส่วนราชการอย่างจริงจัง

4.4.2 การถ่ายโอน การจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการจากภาคส่วนรัฐบาลกลางไม่สามารถจัด และอุดหนุนให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย

4.4.3 ปัญหาเกิดด้านสาธารณภัยต่างๆ ทั้งปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง และอัคคีภัย

5. แผนพัฒนาสามปี และการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ

การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก ดำเนินการจัดทำเป็นไปตามกระบวนการ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ประกอบแนวทางของพระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ และหน้าที่ใน การจัดระบบการบริหารสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ประกอบกับ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งกำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยแผนพัฒนาตำบล 3 ประเภท ได้แก่

5.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

5.2 แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปีโดยมีลักษณะดังนี้

5.2.1 เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติโดยมีหลักคิดที่ว่าภายใต้ยุทธศาสตร์พัฒนาหนึ่งๆ จะมีแนวทางการพัฒนา ได้มากกว่า หนึ่งแนวทาง และภายใต้แนวทางการพัฒนาหนึ่งๆ จะมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่จะต้องนำมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายการพัฒนา และวิสัยทัศน์

5.2.2 เป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะใช้แผนพัฒนาสามปี เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมทั้งวางแนวทางเพื่อให้มีการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาสามปี

5.2.3 เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียนเนื่องจากแผนพัฒนาสามปีมีลักษณะเป็นแผนที่มีความต่อเนื่อง เป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

5.3 แผนดำเนินงาน หมายถึง แผนดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

5.4 องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนดำเนินงานเป็นกรอบในการดำเนินโครงการ กิจกรรมในด้านการพัฒนาให้กับประชาชนภายในตำบล ซึ่งในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ตาก นั้นประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ 6 ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอีก 12 แนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาประกอบด้วย

5.4.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

5.4.2 ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการเกษตร

5.4.3 ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านอุตสาหกรรม

5.4.4 ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านการท่องเที่ยว

5.4.5 ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.4.6 ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านบ้านเมืองน่าอยู่

ซึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางขององค์การบริหารส่วนตำบลจะประกอบด้วย โครงการ และกิจกรรมการพัฒนา ที่มีรายละเอียด โครงการ กิจกรรม ระยะเวลา เป้าหมาย และงบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งการแปลงแผนพัฒนามาสู่การปฏิบัตินั้น เจ้าหน้าที่งบประมาณต้องนำรายละเอียดเสนอต่อผู้บริหารเพื่อกำหนด โครงการ กิจกรรม ในการนำมาจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีสู่ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีมติเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะเสนอร่างที่ผ่านสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้นายอำเภอลงนาม

ท้องถิ่นจึงประกาศใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่อยู่ใน
ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีจึงสามารถนำมาสู่การปฏิบัติและพัฒนาในพื้นที่ต่อไป
ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นกระบวนการแปลงแผนพัฒนามาสู่การพัฒนาในพื้นที่ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุบล รังสิมันตุชาติ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วน
ตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ผลของการศึกษาพบว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีรายได้เล็กน้อย
สำนักงานหลายแห่งได้รับโอนมาจากสภาตำบลคับแคบ ไม่เป็นสัดส่วน อีกทั้งยังขาดแคลน
อุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงาน ได้แก่ โทรศัพท์ รถยนต์และเครื่องกระจายเสียง
2. บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย
ระเบียบข้อบังคับของ ทางราชการน้อย เมื่อเวลาปฏิบัติงานมักมีความขัดแย้งระหว่างประชาชน
กับผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ครบถ้วนตามบทบาทและหน้าที่
3. โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่เหมาะสมยังใช้โครงสร้างเดิม
ที่มีกำหนดเป็นประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ทำให้ในบางหน่วยงาน
กำหนดจะ ไม่มีความกระตือรือร้นเพราะจะรอแต่วันหมดวาระ

วินัย เชื้อโย (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสำรวจความคิดเห็นของคณะกรรมการ
บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนกิจกรรมจาก
สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัดจันทบุรี ในเขตอำเภอขลุงและอำเภอท่าใหม่ จังหวัด
จันทบุรี ผลของการศึกษาพบว่า ด้านความพร้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่มีความ
พร้อมเครื่องมือทดสอบคุณภาพ ด้านความเข้าใจ พนักงานส่วนตำบล มีความเข้าใจการจัดทำ
แผนระยะ 5 ปี และแผนประจำปี ในการก่อสร้างถนน สะพานและแหล่งน้ำ การประมาณราคา
ก่อสร้าง ปานกลาง ด้านความต้องการบุคลากรช่วยอบรมและสาธิตงานช่าง ช่วยเหลือ
งบประมาณ ต้องการสร้างถนนเป็นอันดับแรก และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการองค์การ
บริหารส่วนตำบล เคยร่วมจัดทำแผนกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทในเขตพื้นที่ เคย
ให้ความร่วมมือมาก ด้านสถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่ของตนเอง
ระดับการศึกษาและตำแหน่งหน้าที่จะให้ความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่ระดับที่ 0.15

อรินชัย อุดมกิจมงคล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลของการศึกษา พบว่า ทัศนคติของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ระดับสูง ปัจจัยที่ทำให้ทัศนคติคณะกรรมการ คือ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว ความสนใจ ข่าวสารการเมือง ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นกับองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนคติของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อประชาชนอยู่ระดับปานกลาง

ทวี ชินรงค์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจในที่มีส่วนสัมพันธ์กับการจัดทำงบประมาณของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลของการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ ความเชื่อ ความคาดหวัง ข้อผูกพัน และข้อบังคับ ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดทำ งบประมาณ การทบทวนแผนงาน 5 ปี แผนประจำปี ระดับปานกลางมีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ

ปวีรศร อินัยญญะ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ความคิดเห็นและการประสานงานของหัวหน้าสถานีอนามัยในการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกัน พบว่ามีปัญหาในด้านการวางแผนงานร่วมกันและขาดความพร้อมในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและในฐานะที่เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ข้อเสนอแนะจากกรณีศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้มีการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารคู่มือในการดำเนินงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

สรุป จากงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของการคิดเห็นในการพัฒนาของนักวิชาการ ทั้ง 10 ท่าน ที่ได้ทำการวิจัยพบว่าปัจจัยและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบข้างตัวเราล้วนมีผลต่อการตอบสนองต่อความคิดเห็นของมนุษย์ ซึ่งทุกสังคม ทุกสิ่งแวดล้อม ย่อมมีสภาพการณ์ที่ต่างกันอย่างออกไป และสามารถแสดงความคิดเห็น ด้วยการพูดหรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ อารมณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน ความคิดเห็นจึงมีได้ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคลอาจจะเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา